

Голові разової спеціалізованої вченої
ради ДФ 20.051.195
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника
доктору економічних наук, професору,
професору кафедри фінансів
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника
Щуру Роману Івановичу

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з державного управління, професора,
професора кафедри публічного врядування Національного університету
«Львівська політехніка» **Федорчак Ольги Василівни** на дисертаційну роботу
Кривога Ігоря Ігоровича на тему: «**Механізми публічного управління
інвестиційним розвитком територіальних громад**», подану до захисту в
разову спеціалізовану вчену раду Карпатського національного університету
імені Василя Стефаника на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування
за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування

Актуальність теми дисертаційної роботи зумовлена тим, що в сучасних умовах територіальні громади виступають важливими суб'єктами соціально-економічного відновлення, просторового розвитку, залучення інвестицій, формування економічного потенціалу та реалізації державної інвестиційної політики на місцевому рівні. Водночас ефективність інвестиційного розвитку громад залежить не лише від наявності фінансових ресурсів чи окремих інвестиційних проєктів, а передусім від якості публічного управління, спроможності органів місцевого самоврядування формувати проєктні портфелі, узгоджувати стратегічне планування з бюджетними рішеннями, забезпечувати прозорість процедур, здійснювати моніторинг результативності та своєчасно коригувати управлінські дії.

Особливого значення тема набуває в умовах воєнного стану та потреби післявоєнного відновлення України. Для територіальних громад актуалізуються питання залучення вітчизняних та іноземних інвестицій, підвищення інституційної спроможності, раціонального використання капіталу, мінімізації безпекових, фінансових та інституційних ризиків. За таких умов дослідження механізмів публічного управління інвестиційним розвитком територіальних громад має не лише теоретичне, а й безпосереднє практичне значення.

Виходячи з цього, обраний Кривовим І.І. у дисертації вектор дослідження, що висвітлює проблеми публічного управління інвестиційним розвитком територіальних громад, є актуальним, своєчасним та важливим як для сучасної практики публічного управління, так і для розвитку теоретико-методологічних засад науки в цілому.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Актуальність обраної Кривовим І.І. тематики дисертації підтверджена її виконанням в межах науково-дослідних робіт Карпатського національного університету імені Василя Стефаника за темою: «Теоретико-методологічні та прикладні засади розроблення і функціонування інноваційних механізмів публічного управління та адміністрування» (номер державної реєстрації: 0120U100494), у межах якої автором обґрунтовано теоретико-методичні та прикладні положення щодо удосконалення механізмів публічного управління інвестиційним розвитком територіальних громад, спрямованих на підвищення керованості інвестиційних процесів, результативності управлінських рішень і спроможності громад до відтворюваного інвестиційного розвитку на місцевому рівні.

Структура і зміст основних положень дисертаційної роботи. Дисертація Кривова І.І. складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 256 сторінок, у тому числі обсяг основного тексту – 212 сторінок.

Об'єктом дисертаційного дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі публічного управління інвестиційним розвитком територіальних громад, предметом визначено механізми публічного управління інвестиційним розвитком територіальних громад.

У *вступі* до дисертації Кривов І.І. визначив актуальність тематики публічного управління інвестиційним розвитком територіальних громад, а також сформулював мету, що полягає у розробці науково-обґрунтованих пропозицій з підвищення інвестиційної привабливості територіальних громад на основі реалізації механізмів публічного управління їх інвестиційним розвитком. У вступі також визначені завдання, об'єкт та предмет дослідження, методи його проведення й елементи наукової новизни. Дисертант висвітлив практичну цінність одержаних результатів дослідження та навів дані щодо апробації його положень.

У *першому розділі* дисертації розглянуто теоретичні основи публічного управління інвестиційним розвитком територіальних громад (с.23-88). Автор розглядає сутність понять «територія», «територіальна громада» та «розвиток», прослідковує, як змінювалося розуміння поняття «території» від географічного простору до складної соціально-економічної системи, у якій важливу роль відіграють управління, взаємодія інституцій та використання ресурсів. Також у розділі обґрунтовано, що інвестиційний розвиток громади залежить не лише від наявності ресурсів, а й від ефективності публічного управління, стратегічного планування, координації дій влади та здатності громади створювати сприятливі умови для інвесторів. Окрему увагу приділено механізмам публічного управління інвестиційним розвитком громад, їх структурі, складовим та ролі у забезпеченні сталого розвитку територій.

У *другому розділі* дисертації проаналізовано сучасний стан публічного управління інвестиційним розвитком територіальних громад в Україні (с.89-148). Автор досліджує нормативно-правові акти та механізми публічного управління, що регулюють інвестиційну діяльність громад, а також практичні

аспекти діяльності органів місцевого самоврядування щодо залучення інвестицій та проблеми, які виникають у цьому процесі. Значну увагу приділено недолікам організаційного та методичного забезпечення, зокрема нестачі ресурсів, слабкій координації, недостатній цифровізації та обмежній інституційній спроможності громад. Окремо розглянуто європейські стандарти та підходи до територіального розвитку, а також можливості їх адаптації до українських умов для підвищення ефективності управління інвестиційними процесами на місцевому рівні.

Особливої уваги заслуговує *третій розділ* дисертації, у якому автор пропонує шляхи удосконалення механізмів публічного управління інвестиційним розвитком територіальних громад (с.149-215). У розділі розроблено факторну модель, яка допомагає визначати, які саме чинники впливають на інвестиційний розвиток громади та які проблеми заважають ефективному публічному управлінню. Також автор пропонує алгоритм керованого інвестиційного циклу громади, який охоплює етапи від визначення потреб і планування проєктів до їх реалізації, моніторингу та коригування управлінських рішень. Окрему увагу приділено системі показників оцінювання результативності управління інвестиційним розвитком, що дозволяє оцінювати ефективність роботи органів влади, якість управлінських процедур та вплив інвестицій на розвиток громади.

У *висновках* автор узагальнив отримані результати дисертаційної роботи та сформував науково-обґрунтовані пропозиції щодо підвищення інвестиційної привабливості територіальних громад на основі реалізації механізмів публічного управління їх інвестиційним розвитком (с. 216–222).

Дисертантом опрацьовано достатню кількість вітчизняних та іноземних джерел за темою дослідження, що засвідчує високий рівень отриманих результатів.

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, наведених у дисертаційній роботі. Під час розроблення положень дисертаційної роботи Кривов І.І. застосував загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, що дало йому змогу повною мірою обґрунтувати положення новизни. Зокрема, серед методів, використаних дисертантом, доцільно виокремити: системний аналіз, інституційний підхід, функціональний підхід, порівняльний аналіз, методи узагальнення та систематизації тощо (с. 17-18).

Виконаний Кривовим І.І. аналіз джерельної бази за проблематикою дисертації включає: міжнародні та вітчизняні нормативно-правові акти, звіти й офіційні дані міжнародних організацій, державних статистичних установ, міністерств, Інтернет-джерела, наукові праці провідних закордонних і вітчизняних авторів з питань публічного управління інвестиційним розвитком територіальних громад в Україні.

Сформульовані дисертантом наукові положення обґрунтовані достатньою кількістю проведених досліджень та підтверджуються отриманими результатами й адекватними висновками.

Слід також відзначити виступи Кривова І.І. на 3 міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, що підтверджено опублікованими матеріалами за тезами її доповідей.

Положення, висновки та рекомендації дисертанта обґрунтовані на належному методичному рівні, є достовірними та характеризуються високим ступенем наукової новизни. Означене засвідчує перспективи використання дисертації Кривова І.І. у науковій та практичній царині публічного управління.

Новизна основних наукових положень, висновків, а також проведених наукових досліджень та одержаних результатів. Наукова новизна результатів дисертаційної роботи Кривова І.І. полягає в розробці науково-обґрунтованих пропозицій з підвищення інвестиційної привабливості територіальних громад на основі реалізації механізмів публічного управління їх інвестиційним розвитком. Серед елементів наукової новизни дисертації Кривова І.І. варто виокремити те, що автором *уперше*:

- розроблено факторну модель публічного управління інвестиційним розвитком територіальних громад, в якій системно поєднано ендогенні та екзогенні чинники інвестиційного розвитку з механізмами їх публічно-управлінської координації.

Важливими для розвитку сучасної науки публічного управління є те, що автором *удосконалено*:

- методологічний підхід до організації керованого інвестиційного циклу територіальної громади, представлений у вигляді алгоритму, що базується на формалізації взаємопов'язаних фаз та етапів;

- систему показників оцінювання результативності публічного управління інвестиційним розвитком територіальних громад шляхом виокремлення показників стратегічного, операційного та процесного рівня управління.

Цінними є положення дисертації Кривова І.І., які *набули подальшого розвитку*, а саме:

- теоретико-методологічні підходи щодо визначення сутності та структури механізмів публічного управління інвестиційним розвитком територіальних громад, які трактуються як інтегрована система взаємодії інституційно-правових, організаційно-управлінських, фінансово-економічних, інформаційно-аналітичних і партнерсько-комунікаційних інструментів;

- підходи до управління ризиками інвестиційного розвитку територіальних громад, які доповнено класифікацією безпекових, фінансових, процедурних та інституційних ризиків, характерних для умов воєнних трансформацій та потреб повоєнного відновлення;

- підходи щодо адаптації європейських стандартів управління публічними інвестиціями до умов функціонування громад України.

Положення наукової новизни сформульовані належним чином, характеризуються високим ступенем обґрунтованості та свідчать про значний рівень наукового пізнання автора.

Теоретична цінність одержаних результатів дослідження. Серед розроблених Кривовим І.І. положень наукової новизни, які характеризуються теоретичною значущістю, слід відзначити розроблену факторну модель

публічного управління інвестиційним розвитком територіальних громад, в якій системно поєднано ендогенні та екзогенні чинники інвестиційного розвитку з механізмами їх публічно-управлінської координації.

Здобутки Кривова І.І. у сфері теорії публічного управління були використані у навчальному процесі Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут» (довідка впровадження від 26.10.2025 №26-10/25). Результати дисертаційної роботи Кривова І.І. характеризуються високим рівнем теоретичної цінності та належним ступенем практичного застосування у межах науки публічного управління.

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їх використання у роботі органів публічної влади при формуванні та реалізації стратегій місцевого розвитку, програм соціально-економічного розвитку, інвестиційних портфелів територіальних громад і систем моніторингу їх результативності. Зокрема, сформовані здобувачем в дисертаційній роботі основні положення і рекомендації, схвалені та використовуються у практичній діяльності Нововолинської міської ради (довідка впровадження від 22.10.2025 №22-25), а також Громадської організації «Рух місцевих громад» (довідка впровадження від 01.11.2025 №01-11/25-02). Разом із тим, практична значущість отриманих дисертантом результатів підтверджена їх використанням при виконанні науково-дослідної роботи Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Серед елементів наукової новизни дисертації Кривова І.І., які характеризуються практичним значенням, слід виділити: систему показників оцінювання результативності публічного управління інвестиційним розвитком територіальних громад шляхом виокремлення показників стратегічного, операційного та процесного рівня управління.

Повнота викладу основних наукових положень, висновків в опублікованих працях. Опубліковані Кривовим І.І. праці повністю висвітлюють представлені у дисертації положення наукової новизни. Загалом, за темою дисертації опубліковано 7 робіт, серед яких: 4 статті, опубліковані у наукових фахових виданнях України; та 3 тези доповідей на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях та наукових семінарах.

Кількість публікацій, їхній обсяг та якість відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України до дисертацій, представлених на здобуття наукових ступенів.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертаційної роботи. Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Кривова І.І., слід висловити окремі зауваження та побажання, які мають дискусійний характер і можуть бути враховані автором у подальших наукових дослідженнях.

1. Запропонована факторна модель публічного управління інвестиційним розвитком територіальних громад є науково цікавою та практично корисною. Водночас у подальших дослідженнях доцільно було б деталізувати можливість її застосування для різних типів громад. Зокрема, Законом України «Про засади державної регіональної політики» від 05.02.2015р. № 156-VIII (Стаття 11-2.

Функціональні типи територій) та постановою Кабінету Міністрів України «Про визначення переліку функціональних типів територій та вимог до показників для віднесення територій до різних функціональних типів» від 19.11. 2025 р. № 1493 визначено такі функціональні типи територій: 1) території відновлення; 2) регіональні полюси зростання; 3) території з особливими умовами для розвитку; 4) території сталого розвитку; та прописано критерії віднесення територіальних громад до зазначених територій. Врахування цієї типології громад могло б посилити прикладний потенціал запропонованої моделі.

2. У другому розділі роботи здійснено ґрунтовний аналіз законодавства, що, без сумніву, заслуговує на позитивну оцінку, в тому числі аналізуються положення Закону України «Про державно-приватне партнерство» від 01.07.2010 р. № 2404-VI (сторінки 92, 102). Однак варто було б зазначити, що з 31.10.2025 згаданий закон втратив чинність і на сьогодні правові відносини в цій сфері регулюються Законом України «Про публічно-приватне партнерство» від 19.06.2025 р. № 4510-IX. Урахування цих змін сприяло б актуалізації дослідження.

3. У третьому розділі автор наводить порівняння індексного та факторного підходів до оцінювання інвестиційного розвитку територій, зазначаючи, що рейтинговий формат «за замовчуванням підштовхує» органи влади до зосередження на підвищенні місця в рейтингу, замість політики усунення вузьких місць, що стримують реалізацію інвестиційних проєктів. Загалом ми погоджуємося з таким твердженням, разом з тим, на с.151 при порівнянні зазначених підходів, автор згадує рейтинг «Doing Business». Зауважимо, що на сьогодні глобальний рейтинг «Doing Business» припинив своє існування. Світовий банк замінив його новою розширеною системою досліджень «Business Ready (B-Ready)», яка аналізує регуляторне середовище та бізнес-клімат.

4. У дисертації слушно акцентовано увагу на процесі реформування управління публічними інвестиціями, цифровізації управлінських процедур і застосуванні інформаційно-аналітичних інструментів. На с. 147 згадується підхід до єдиного портфеля інвестиційних проєктів у середовищі «DREAM». На нашу думку, авторові варто було ширше розкрити потенціал публічного порталу «DREAM» як державної цифрової системи, що діє як «єдине вікно» для управління процесами відбудови та публічними інвестиціями в Україні. Зокрема, варто було б акцентувати увагу на можливостях системи щодо забезпечення прозорості використання коштів та інформування громадськості й міжнародних партнерів щодо вартості реалізації інвестиційних проєктів.

5. У дисертації достатньо ґрунтовно розкрито зміст механізмів публічного управління інвестиційним розвитком територіальних громад, а також інструменти державної інвестиційної політики (сторінки 49-51). На нашу думку, інструментарій регіональної інвестиційної політики доцільно було б доповнити інвестиційними пропозиціями земельних ділянок та об'єктів типу «greenfield» (освоєння нових земельних ділянок під забудову) та «brownfield» (модернізація чи реструктуризація наявних промислових зон або об'єктів нерухомості), що є особливо актуальним у контексті релокації бізнесу та повоєнного відновлення територіальних громад.

Загалом, наведені зауваження не впливають на зміст дисертації, мають характер наукової дискусії і не знижують високу оцінку дисертаційної роботи.

Загальний висновок

Дисертація Кривова Ігоря Ігоровича на тему: «Механізми публічного управління інвестиційним розвитком територіальних громад» є завершеною науковою працею та має теоретичне і практичне значення. Наведені дискусійні положення та зауваження не применшують цінності результатів дисертації. У дисертаційній роботі розв'язано науково-практичне завдання, що полягає в розробці науково-обґрунтованих пропозицій з підвищення інвестиційної привабливості територіальних громад на основі реалізації механізмів публічного управління їх інвестиційним розвитком.

Дисертація відповідає галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування зі спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування, вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами) та вимогам Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р. (зі змінами) «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», Вимогам до оформлення дисертації (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (зі змінами), а її автор, – Кривов Ігор Ігорович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування.

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління,
професор, професор кафедри публічного
врядування Національного університету
«Львівська політехніка»

Ольга ФЕДОРЧАК